

SŁOWNIK POJEĆ SZKOLENIOWYCH PIFS

Ten Słownik powstał w dużej mierze dzięki pracy Komisji PIFS ds. jakości usług rynku szkoleniowego. To pierwsza próba w Polsce zebrania w jednym miejscu definicji i pojęć, którymi na co dzień posługują się trenerzy, firmy szkoleniowe jak również firmy korzystające z usług szkoleniowych.

ANALIZA PRZYPADKU - zob. metoda przypadku

ANDRAGOG - Specjalista w dziedzinie andragogiki (nauczania osób dorosłych).

ANIMATOR - (łac. animator = ożywiciel) m.in. ten, kto ożywia, zachęca, pobudza do działania. Osoba, która animuje szkolenie, pobudza zachęca do działania, np. wykonywania ćwiczeń.

COACH – osoba, trener, szkolący metodą coachingu

COACHING - jest interaktywnym procesem, który pomaga pojedynczym osobom i/ lub organizacjom w przyspieszeniu tempa rozwoju, polepszeniu efektów działania i podniesieniu jakości funkcjonowania. Dokonuje się to w oparciu o relację wspierającą proces, o którym decyduje Klient. Coaching koncentruje się na obecnej sytuacji Klienta oraz na tym, co zamierza zrobić, żeby osiągnąć pożądany cel; Rezultatami coachingu są: konkretniejsze cele, optymalizacja działań, trafniejsze decyzje, pełniejsze korzystanie ze swoich naturalnych zdolności.

COACHING 1 - (termin zaczerpnięty ze sportu) rodzaj szkolenia, polegający na praktycznym treningu umiejętności pod kierunkiem coacha i udzielaniu porad bądź wskazówek przez coacha szkolonemu. Celem jest nabywanie, doskonalenie lub podnoszenie poziomu określonych umiejętności (może mieć formę szkolenia indywidualnego lub grupowego, może mieć zastosowanie w szkoleniu kadry kierowniczej).

COACHING 2 - jest to świadomie zaplanowany dwustronny proces, którego celem jest rozwój umiejętności pracownika. Coaching oparty jest na indywidualnej relacji coacha (trenera) i szkolonego. Coaching jest ?szyty na miarę? - zawsze ściśle dopasowany do konkretnej organizacji, sytuacji, a przede wszystkim osoby, jej doświadczenia, planów i ambicji.

ĆWICZENIA (klasyczne) - polegają na wykonaniu/wykonywaniu określonego przykładowego zadania/czynności w warunkach szkolnych. Ich celem jest z reguły doskonalenie umiejętności lub podnoszenie sprawności.

ĆWICZENIA SYMULACYJNE/SYMULACJE - polegają na wykonywaniu określonych rzeczywistych zadań/czynności w warunkach zbliżonych do rzeczywistych, przy użyciu rzeczywistych narzędzi i materiałów (lub ich symulantów).

ĆWICZENIA Z ZADANIEM ZASTĘPCZYM - polegają na wykonaniu zadania umownego/zastępczego w warunkach sztucznych. Ich celem jest z reguły obserwacja np. zachowań uczestników, zjawisk zachodzących w grupie lub też ukazania pewnych zjawisk zachodzących w rzeczywistości na przykładzie zastępczym.

DYDAKTYK - 1. Specjalista w dziedzinie dydaktyki. 2. Osoba mająca zdolności dydaktyczne.

DYSKUSJA - polega na wymianie poglądów i opinii na określony temat. Mamy różne odmiany dyskusji:

a) zwykła,

b) zwykła moderowana (czyli z osobą spełniającą funkcję moderatora),

c) obserwowana (panelowa, panel) polega na tym, że kilka osób dyskutuje, a reszta obserwuje, czyli jest rodzajem publiczności; publiczność może być aktywna lub bierna,

d) sztafeta (fish bowl) odmiana obserwowanej, tutaj co jakiś czas następuje częściowa lub pełna wymiana/rotacja pomiędzy dyskutantami a publicznością,

e) wielokrotna (w kilku zespołach z tym samym tematem), na końcu porównuje się lub zestawia wyniki,

f) efektywna (okrągłego stołu) polega na tym, że uczestnicy zabierają głos kolejno. Każdy ma obowiązek wypowiedzieć się, uczestnicy mają czas na przygotowanie się do spotkania.

EDUKATOR - Specjalista w dziedzinie edukacji. 1. osoba zajmująca się profesjonalnie procesami edukacyjnymi. 2. nauczyciel, który ukończył kurs kwalifikacyjny przygotowujący do pracy edukatorskiej dający uprawnienia do prowadzenia kursów doskonalących dla nauczycieli.

EKSPERT - Specjalista w danej dziedzinie (biegły, rzeczoznawca) powoływany do wydania orzeczenia lub opinii w sprawach, wchodzących w zakres jego kompetencji.

FACYLITATOR - (od ang. facilitate = ułatwiać) osoba, która angażuje się w ułatwianie innym ich działania. Rolą facylitatora są aktywna pomoc i towarzyszenie w działaniu, ale nie podpowiadanie lub dostarczanie rozwiązań.

GRY (wszystkich typów) - polegają na wykonywaniu analogicznych jak w ćwiczeniach zadań/czynności. Dodatkowym elementem odróżniającym/wyróżniającym jest wprowadzenie standaryzowanego wyniku, w postaci elementu punktacji, co umożliwi porównanie wyników uzyskiwanych przez poszczególnych graczy/zespoły (lub tego samego gracza w kolejnych grach). Jest tu wprowadzony element rywalizacji, właśnie on jest istotną cechą gier, bo w znaczny sposób zwiększa chęć uczestnictwa w grach.

INSCENIZACJA - polega na inscenizowaniu (aranżowaniu) określonych sytuacji i odgrywaniu tych sytuacji przez uczestników w warunkach naturalnych, umownych lub laboratoryjnych. Inscenizacja może być improwizowana lub przygotowana/oparta o scenariusz. Pojedyncza lub wielokrotna. Obserwowana i uczestnicząca.

INSTRUKTOR - (łac. instructor = przygotowujący) osoba udzielająca wskazówek, rad, pouczeń, instruująca kogoś, najczęściej na kursach, w sporcie, w wojsku.

KONFERENCJA - zorganizowane pod wspólnym tytułem/tematem, kilka (kilkanaście) prezentacji, wykładów, dyskusji itd., które odbywają się w jednym miejscu i czasie (czasami równoległe). Konferencji mogą towarzyszyć wystawy lub mini targi - zebranie, spotkanie zespołu osób reprezentujących przedstawicieli jakiś instytucji lub organizacji w celu omówienia określonych zagadnień; narada, rozmowa.

KONSULTACJA - 1. udzielanie rad lub wyjaśnień przez specjalistę, fachowca lub rzeczoznawcę. 2. zasięganie opinii u specjalisty lub rzeczoznawcy.

KONSULTANT - Specjalista, fachowiec udzielający rad, wskazówek, wyjaśnień, orzeczeń itp. w zakresie swojej specjalności.

KSZTAŁCIĆ SIĘ - dawać komuś pewien zasób wiedzy, wiadomości w jakiejś dziedzinie, uczyć kogoś, przekazywać komuś umiejętności, sprawności, uczyć kogoś czegoś (zwłaszcza w szkole).

KSZTAŁCENIE USTAWICZNE - kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych przez osoby, które spełniły obowiązek szkolny.

KURS DOSKONALĄCY - forma doskonalenia się w pewnej dziedzinie, zdobywanie coraz większych umiejętności w jakiejś dziedzinie, robienie postępów w jakiejś dziedzinie

KURS KWALIFIKACYJNY - kurs prowadzony przez placówkę doskonalenia nauczycieli, zakład kształcenia nauczycieli lub inną jednostkę, zgodnie z przepisami w sprawie rodzajów, zasad tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz działania placówek doskonalenia nauczycieli

KURS 1 - szkolenie dłuższe (obejmujące min 30 godzin dydaktycznych). Kurs może być realizowany w bloku lub w ramach kolejnych sesji.

KURS 2 - pozaszkolne kształcenie w zakresie pewnej specjalności kładące nacisk na praktyczny aspekt nauczanej wiedzy, szkolenie w zakresie pewnej specjalności.

KURS 3 - na uczelni, cykl wykładów/zajęć z określonego przedmiotu.

KWESTIONARIUSZ - metoda ta służy ustalaniu własnych postaw lub zachowań odnośnie danego zagadnienia. Kwestionariusz składa się zazwyczaj z wprowadzenia = instrukcji, zestawu pytań z odpowiedziami i klucza/arkusza wyników. Por. test.

MENTORING - proces, w którym osoba z dużym praktycznym doświadczeniem i sukcesami zawodowymi przyjmuje na siebie zadanie wprowadzania do firmy nowego pracownika, lub wdrożenie pracownika do nowych zadań lub pracy na nowym stanowisku, oraz pomocy w rozwoju pracownikom.

METODA POCZTY (koszyk zadań) - jest to rodzaj ćwiczenia polegający na dostarczeniu uczestnikowi określonej porcji zagadnień do wykonania/rozstrzygnięcia, z reguły w fabule mówi się, że otrzymałeś korespondencję np. mailową a w niej . Zadaniem uczestników jest zaplanować swoje działania związane z otrzymanym zadaniem lub podjąć określone decyzje.

METODA PRZYPADKÓW (incident method) - polega na zapoznaniu się z rzeczywistym lub umownym zdarzeniem, w wersji wstępnej, a następnie na pozyskaniu/zebraniu dodatkowych informacji o tym zagadnieniu. Kolejną całość sytuacji zostaje poddana analizie, z reguły uczestnicy proponują podjęcie określonych decyzji, działań lub wskazują rozwiązanie.

METODA SYTUACYJNA (case method) - polega na zapoznaniu się z przedstawionym

opisem określonej rzeczywistej lub umownej sytuacji, a następnie jej przeanalizowaniu i wyciągnięciu wniosków.

METODA SYTUACJI KRYTYCZNEJ (critical incident) - jest bardzo podobna do metody przypadków - polega na zapoznaniu się z rzeczywistym lub umownym krytycznym zdarzeniem, w wersji wstępnej, a następnie na pozyskaniu/ zebraniu dodatkowych informacji o tym zagadnieniu. Kolejną całość sytuacji zostaje poddana analizie, z reguły uczestnicy proponują zastosowanie określonego rozwiązania tej sytuacji.

METODY TWÓRCZEGO MYŚLENIA - ogólnie jest to zbiór metod i technik, ułatwiających kreowanie nowych rozwiązań i wypracowywanie nowego spojrzenia na jakiś problem. Przykładowe metody to np. burza mózgów, Philips 66, 635.

METODYK - Specjalista w dziedzinie metodyki nauczania.

MODERATOR - (łac. dost. ten, kto powściąga) Osoba, której zadaniem jest prowadzenie rozmowy, dyskusji innych osób przy ograniczeniu swojego udziału do roli porządkowej (Dyskusja taka nosi nazwę dyskusji moderowanej, a czynność, jaką wykonuje moderator nazywa się moderacją).

MODUŁ SZKOLENIOWY - element szkolenia stanowiący pewną część całości.

ODCZYT - jest to prezentacja własnych poglądów i przemyśleń autora na dany temat, z reguły przedstawionych subiektywnie, w oparciu o dowolny warsztat badawczy.

ODGRYWANIE RÓL - polega na odgrywaniu przez uczestników różnych sytuacji w postaci scenek z życia. Odbywa się to z reguły w warunkach naturalnych bądź umownych i jest improwizowane.

OPIS PRZYPADKU - zob. metoda przypadku.

OPIS SYTUACYJNY - zob. metoda sytuacyjna.

POGADANKA - jest to przedstawienie pewnych wiadomości, zagadnień bądź teorii/koncepcji w sposób prosty i przejrzysty, czasem uproszczony, a jednocześnie dostosowany do możliwości percepcji odbiorców. Celem jest przybliżenie problemu/zagadnienia, zachęcenie do pogłębienia wiedzy na dany temat. Odmianą pogadanki jest Gawęda, powinna być ona wygłaszana w zajmujący sposób, jej celem jest głównie zaciekawienie tematem i skłonienie do przemyśleń.

POKAZ/DEMONSTRACJA - jest to pokazanie/zademonstrowanie jakiegoś urządzenia, jego zasad działania lub też sposobu zachowania czy postępowania w określonych sytuacjach (zasadą pokazu jest to, iż wszystko dzieje się ?w ruchu?) w warunkach naturalnych lub sztucznych. Celem jest ukazanie możliwości, zapoznanie z zasadami działania, przedstawienie właściwego sposobu lub metody postępowania.

PRELEGENT - (łac. praelegens = wygłaszający) osoba wygłaszająca prelekcje.

RELEKCJA - jest to przedstawienie/pokazanie jakiegoś tematu, zagadnienia, w sposób z reguły subiektywny. Celem jest przekonanie, nakłonienie do poglądów, postaw, zachowań lub zachęcenie do określonego działania.

PREZENTACJA - jest to przedstawienie/pokazanie jakiegoś tematu, zagadnienia, jak również produktu lub osoby w sposób w miarę obiektywny. Jej celem jest pokazać/ przedstawić, umożliwić zapoznanie się z tematem, zagadnieniem, problematyką, produktem, osobą (czasem również zaciekawić).

PREZENTER - (łac. praesento = przedstawiam) osoba prezentująca coś, dokonująca prezentacji.

PROWADZĄCY - Osoba realizująca szkolenie w znaczeniu prowadzący zajęcia, wykład, ćwiczenia itp., ale także organizator zapewniający odpowiednie warunki dla uczestników.

SEMINARIUM - 1. typ zajęć dydaktycznych (ćwiczenia praktyczne) dla studentów starszych lat mające na celu dokładniejsze studia wybranej dziedziny,
2. spotkanie naukowców zajmujących się jakąś dziedziną wiedzy, mające na celu rozpracowanie pewnego zagadnienia, lub dyskusję i dojście do wspólnych ustaleń
3. szkolenie wzorowane na takim spotkaniu.

Seminarium może mieć charakter teoretyczny lub oparty na wiedzy i doświadczeniu

SPOTKANIE STUDYJNE - umówione zebranie się lub zjazd poświęcone omówieniu ambitnego zagadnienia, przeznaczone dla niewielkiej liczby osób.

SYMPOZJUM – zebranie specjalistów z jakiejś dziedziny poświęcone omówieniu jakiegoś zagadnienia lub wymianie myśli na określony temat.

SYMULACJE - zob. ćwiczenia symulacyjne.

STUDIUM PRZYPADKU – zob. metoda przypadków.

SZKOLENIE 1 - zorganizowane działanie, prowadzone w określonym miejscu i czasie, prowadzone wg określonej metodyki i zgodnie z przyjętym programem, którego celem jest dostarczenie wiedzy i/lub doskonalenie, ćwiczenie umiejętności i/lub kształtowanie /zmiana postaw, czyli zwiększenie poziomu/ zakresu kompetencji uczestników.

SZKOLENIE 2 - kształcenie, doskonalenie kogoś w określonej dziedzinie, najczęściej w trybie skróconym.

SZKOLENIOWIEC - Osoba zajmująca się organizacją i prowadzeniem szkoleń, częściej w odniesieniu do pracownika zajmującego się w firmie działem szkoleń, ale także zewnętrzny doradca w tej samej dziedzinie.

TEST - metoda służąca uzyskaniu wiedzy na temat zachowań lub postaw w określonych sytuacjach. Test zazwyczaj składa się z wprowadzenia = instrukcji, zestawu pytań z odpowiedziami i klucza (arkusza) wyników. Por. kwestionariusz

TRENER – osoba prowadząca szkolenie, szkoleny. Tym mianem określa się prowadzącego szkolenie, seminarium trening Trener określa zawartość szkolenia, jego metodykę i dydaktykę. Trener koncentruje się na praktycznym ćwiczeniu określonych umiejętności i podnoszeniu sprawności w oparciu o istniejące predyspozycje, wiedzę i umiejętności

TRENING - systematyczne wykonywanie ćwiczeń prowadzących do uzyskania większych umiejętności z danej dziedziny, ćwiczenie umiejętności innych niż sportowe.

WARSZTAT - zajęcia praktyczne doskonalące pewną umiejętność, lub zajęcia praktyczne, których celem jest opracowanie lub wytrenowanie określonego sposobu lub metody działania.

WYKŁAD - jest to przedstawienie/wyłożenie w sposób kompleksowy i uporządkowany określonej teorii (poglądów) lub koncepcji naukowej, z reguły uzupełnionej komentarzem

własnym wykładającego. Wykładowca może wyklądać teorie własne lub cudze. Celem jest przedstawienie (wyłożenie) teorii.

WYKŁADOWCA - Osoba prowadząca wykłady z jakiejś dziedziny nauki.

ZAGAJENIE - jest to wystąpienie publiczne, którego celem jest przypomnienie lub sformułowanie problemu do dyskusji lub zagadnień do omówienia.